

GHID METODOLOGIC
privind calitatea de agenți constatatori
a Șefilor Oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat

I. Legalitatea procesului contravențional

Potrivit prevederilor art. 5 Cod Contravențional, nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei contravenții, nici supus sancțiunii contravenționale decât în conformitate cu legea contravențională. Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii contravenționale sînt interzise. Legea contravențională nu urmărește cauzarea de suferințe fizice sau lezarea demnității omului.

În conformitate cu prevederile 374 al. (3) Cod contravențional, procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, în temeiul Constituției, al Codului contravențional, al Codului de procedură penală în cazurile expres prevăzute de prezentul cod, precum și al normelor dreptului internațional și ale tratatelor internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

Reieșind din jurisprudența CEDO, în cauze inclusiv contra Republicii Moldova (a se vedea cauza Zilberberg vs. Republica Moldova) faptele contravenționale, ca specie de ilicit, aparțin materiei penale, implicit cauzele contravenționale sunt asimilate cu cele penale, astfel din acest motiv, reprezentanții statului în persoana agenților constatatori sunt obligați să respecte în activitatea sa drepturile și garanțiile persoanelor în privința cărora a fost pornit procesul contravențional, sau care au fost atrase la răspundere contravențională, inclusiv cele prevăzute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum ar fi dreptul la libertate și siguranță (art.5 din convenție), dreptul la un proces echitabil (art.6 din convenție), nici o pedeapsă fără lege (art.7 din convenție), dreptul la respectarea vieții private și de familie (art.8 din convenție), principiul prezumției nevinovăției (art.11 din Declarația Universală a drepturilor Omului), dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de 2 ori pentru una și aceeași faptă (art.4 din Protocolul nr.7 din convenție) etc.

II. INTENTAREA PROCESULUI CONTRAVENȚIONAL

Potrivit art. 374 al. 2¹ Cod contravențional, procesul contravențional începe de drept din momentul sesizării sau al autosesizării agentului constatator privind săvârșirea contravenției, în exercițiul funcției.

În conformitate cu prevederile art. 440 al. 2) și 3) din Codul contravențional, agentul constatator este sesizat prin plîngere sau denunț ori se autosesizează cînd dispune de informații suficiente pentru a considera cu un grad înalt de probabilitate

că este comisă o contravenție fie prin constatarea faptei contravenționale. (3) Imediat sau în cel mult 3 zile de la data sesizării, agentul constatatator este obligat să verifice sesizarea și să întreprindă măsurile prevăzute de titlul II, Capitolul VI, din partea specială a Codului contravențional.

Conform art. 393 al. 2) Cod contravențional, cauzele contravenționale se soluționează de către autoritatea competentă în a cărei rază teritorială a fost săvârșită contravenția. În cazul contravenției continue sau prelungite, cauza se soluționează de către autoritatea în a cărei rază teritorială s-a consumat ori a fost curmată contravenția. Aceasta rezultă și din prevederile art. 399 al. 1) Cod contravențional care prevede că cauza contravențională se soluționează de agentul constatatator în a cărui rază teritorială a fost săvârșită contravenția.

Reieșind din prevederile de mai sus, din moment ce oficiile teritoriale ale Cancelariei de stat vor primi o petiție de la cetățeni, întreprinderi, instituții despre comiterea sau din care denotă că a fost comisă contravenția prevăzute la art 326¹ Cod contravențional, procesul contravențional începe de drept, iar agenții constatatatori în persoana șefilor de oficii vor examina procesul contravențional în conformitate cu prevederile Codului contravențional în vederea constatării faptei contravenționale, în termenii prevăzuți de lege.

Avînd în vedere prevederile art. 374 al. (3) Cod contravențional potrivit căruia procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, în temeiul Codului contravențional, Codului de procedură penală, art. 425 al. 7 Cod contravențional care prevede că procesului contravențional se aplică în mod corespunzător prevederile Codului de procedură penală cu privire la mijloacele de probă și la procedeele probatorii, urmează a se reține că în conformitate cu art. 263 al. 8) din Codul de procedură penală, plîngerile și denunțurile anonime nu pot servi temei pentru pornirea urmăririi penale, însă, în urma controlului efectuat în temeiul acestor plîngerii sau denunțuri, agenții constatatatori în persoana șefilor de oficii ale Cancelariei de stat, se poate autosesiza în vederea examinării cauzei contravenționale.

Șefii oficiilor teritoriale ale Cancelariei de stat se vor autosesiza despre săvîrșirea contravenției prevăzute la art 326¹ Cod contravențional din moment ce vor cunoaște despre faptele prevăzute la art. 326¹ Cod contravențional.

Avînd în vedere cele expuse, agenții constatatatori se vor autosesiza după cum urmează:

- Atunci cînd există bănuieli rezonabile că a fost comisă fapta contravențională dar pentru constatarea circumstanțelor depline și obiective ale acestor fapte contravenționale va fi necesar de acumulat probe în vederea dovedirii comiterii contravenției și a persoanei vinovate de comiterea contravenției, șefii oficiilor teritoriale în conformitate cu prevederile art. 374 al. 2¹). art. 440 al. 2) Cod contravențional, în coraport cu art. 265 al. 3) Cod de procedură penală, agenții constatatatori în persoana șefilor oficiilor teritoriale vor întocmi un proces-verbal în care vor consemna cele constatate și concomitent vor dispune începerea procesului contravențional (a se vedea anexa nr. 1)

- Atunci cînd fapta este evidentă, este probată, este cunoscută persoana care a comis contravenția, autosesizarea agentului constatatator se face prin actul de constatare a faptei contravenționale care este procesul-verbal privind comiterea contravenției (a se vedea anexa nr. 2).

Agentul constatatator, nu va efectua acțiuni de constatare a faptei contravenționale de exemplu procese-verbale de examinare a actelor, înscrisurilor, de audiere a persoanelor în calitate de martori, specialiști etc. fără a fi pornit proces contravențional.

Atunci cînd fapta contravențională este una evidentă, spre exemplu oficiul teritorial al Cancelariei de stat a primit de la o unitate administrativ teritorială un act adoptat al cărui conținut diferă după conținut de conținutul aceluiași act cu același număr din aceiași dată, plasat în Registrul de stat al actelor locale și agentul constatatator a stabilit această faptă, dacă ea nu necesită a fi constatată prin careva acțiuni procesuale, agentul constatatator va întocmi pe numele persoanei care se face vinovată proces-verbal cu privire la contravenție și acest proces-verbal va constitui actul de autosesizare prin constatarea faptei contravenționale.

III. Constatarea faptelor contravenționale și a persoanelor vinovate prin probe

Potrivit art. 326¹ Cod contravențional, încălcarea prevederilor legii privind administrația publică locală poate fi comisă prin mai multe fapte prevăzute de cele 5 alineate ale acestui articol, de aceia în anumite cazuri, constatarea dacă a avut loc sau nu o faptă contravențională prevăzută la art. 326¹ Cod contravențional, circumstanțele comiterii acestor fapte și cine sunt persoanele vinovate de comiterea acestor contravenții va putea făcută prin mijloace de probă care urmează a fi acumulate în modul prevăzut la art. 425-431 Cod contravențional.

Acumularea probelor prevăzute de codul de procedură penală poate fi făcută doar după pornirea procesului contravențional prin plîngere, denunț sau autosesizare și acest proces se va finisa cu întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție sau cu actul de încetare a procesului contravențional.

Este important de remarcat că din momentul cînd agentul constatatator va întocmi proces-verbal cu privire la contravenție, se prezumă că agentul constatatator a acumulat suficiente probe ce dovedesc comiterea faptei contravenționale și a persoanei vinovate de comiterea contravenției și din acest moment agentul constatatator nu va mai acumula careva probe pînă la expedierea procesului contravențional în instanța de judecată spre examinare în fond, în caz contrar se va încălca dreptul la un proces echitabil.

Pot constitui probe în cadrul procesului-contravențional doar acele probe care au fost acumulate cu respectarea codului contravențional, a codului de procedură penală, cu respectarea drepturilor și garanțiilor prevăzute de lege ale persoanelor în privința cărora a fost pornit procesul contravențional, în caz contrar aceste probe ar putea să nu fie luate în calcul.

Pot servi în calitate de probe următoarele mijloace de probă:

- Procesele-verbale de audiere a persoanei în calitate de martor.

- După caz procesul-verbal de audiere a persoanei în calitate de victimă (art. 326¹ al. 3) C.C.),
- Procesul-verbal de audiere a persoanei în calitate de specialist,
- Proces-verbal de ridicare a obiectelor și documentelor,
- Proces-verbal privind cercetarea la fața locului
- Înscrierile, obiectele sau documentele ridicate sau obținute pe cale legală,
- Rapoartele de expertiză,
- Înregistrările audio sau video ridicate sau obținute pe cale legală,
- Fotografii ridicate sau obținute pe cale legală,
- Corpurile delict;
- Documentele (inclusiv cele oficiale);
- Explicațiile persoanei în a cărei privință a fost pornit proces contravențional,
- procesele-verbale privind alte acțiuni procesuale efectuate în conformitate cu codul contravențional sau/și codul de procedură penală,
- alte mijloace legale de probă.

Se comunică că la dosarul contravențional se interzice anexarea actelor procesuale nesemnate de agentul constatatator, copii sau extrase din acte fără a fi certificate în modul prevăzut. Pe copiile actelor anexate la dosarul contravențional se va face înscrisul că : ”Copia corespunde cu originalul”, se va indica data când a fost certificată copia și se va aplica semnătura persoanei sau a agentului constatatator care confirm autenticitatea acestor copii sau extrase.

IV Datele neadmise ca probe

În procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza hotărâri judecătorești datele care au fost obținute:

- 1) prin aplicarea violenței, amenințărilor sau a altor mijloace de constrângere, prin violarea drepturilor și libertăților persoanei;
- 2) prin încălcarea dreptului la apărare al persoanei în privința căreia a fost pornit procesul contravențional;
- 3) prin încălcarea dreptului la interpret, traducător al participanților la proces;
- 4) de o persoană care nu are dreptul să efectueze acțiuni procesuale în cauza penală;
- 5) de o persoană care evident știe că intră sub incidența de recuzare;
- 6) dintr-o sursă care este imposibil de a fi verificată;
- 7) prin utilizarea metodelor ce contravin prevederilor științifice;
- 8) cu încălcări esențiale de către agentul constatator a dispozițiilor Codului contravențional;
- 9) fără a fi cercetate, în modul stabilit;

10) de la o persoană care nu poate recunoaște documentul sau obiectul respectiv, nu poate confirma veridicitatea, proveniența lui sau circumstanțele primirii acestuia;

11) prin provocarea, facilitarea sau încurajarea persoanei la savârșirea contravenției;

12) prin promisiunea sau acordarea unui avantaj nepermis de lege.

(2) Constituie încălcare esențială a dispozițiilor Codului contravențional, la administrarea probelor, violarea drepturilor și libertăților constituționale ale persoanei sau a prevederilor legii prin privarea participanților la proces de aceste drepturi sau prin îngrădirea drepturilor garantate, fapt care a influențat sau a putut influența autenticitatea informației obținute, a documentului sau a obiectului.

V Persoanele care sunt în drept de a acumula probe și a întocmi actele procesuale probatorii.

Elementele de fapt pot fi folosite în procesul contravențional ca probe dacă ele au fost dobândite de către agentul constatatator, cu respectarea prevederilor Codului contravențional.

Este important a se menționa că doar șefii oficiilor teritoriale al Cancelariei de Stat sunt în drept de a se autosesiza despre comiterea unei contravenții prevăzute la art. 326¹ Cod contravențional, de a întocmi procese-verbale cu privire la contravenții prevăzute de același articol, sau de a acumula probe în scopul constatării faptelor contravenționale. Se interzice întocmirea de către orice alt angajat al Oficiilor teritoriale ale Cancelariei de stat a autosesizărilor despre comiterea unei contravenții prevăzute la art. 326¹ Cod contravențional, de a întocmi procese-verbale cu privire la contravenții prevăzute de art. 326¹ Cod contravențional, de a întocmi acte procesuale care constituie mijloace de probă în cadrul procesului contravențional, în caz contrar aceste acte procesuale vor fi constatate nule, ca fiind întocmite de o persoană care nu are statut de agent constatatator cu dreptul să efectueze acțiuni procesuale în procesul contravențional.

VI Agentul constatatator

Ponform art. 385 Cod contravențional (1) Agentul constatatator este reprezentantul autorității publice care soluționează, în limitele competenței sale, cauza contravențională în modul prevăzut de prezentul cod.

(2) Este desemnat ca agent constatatator funcționarul din autoritățile indicate la art.400–423¹⁰, împuternicit cu atribuții de constatare a contravenției și/sau de sancționare.

(3) Persoana indicată la alin. (2) nu poate participa la desfășurarea procesului contravențional în calitate de agent constatatator dacă:

a) există cel puțin una dintre circumstanțele indicate la art. 33 din Codul de procedură penală, care se aplică în modul corespunzător;

b) se află în situație de conflict de interese.

(4) Faptul că agentul constatatator a constatat contravenția sau a soluționat, în limitele competenței sale, cauza contravențională ori a participat anterior în

calitate de agent constatatator în fața instanței de judecată pe cauza respectivă nu constituie un impediment pentru participarea lui ulterioară la judecarea aceleiași cauze contravenționale.

(5) În cazul în care există motivele prevăzute la alin. (3), agentul constatatator este obligat să facă declarație de abținere.

(6) Pentru aceleași motive, agentul constatatator poate fi recuzat și de către participanții la procesul contravențional în cauza respectivă, investiți cu asemenea drept prin prezentul cod.

Conform art. 385 al. 3) Cod contravențional în coraborare cu prevederile art. 33 al. 2 din Codul de procedură penală agentul constatatator nu poate participa la judecarea cauzei el urmează a se abține de la examinarea cazului contravențional și/sau poate fi recuzat de către participanții la proces:

1) dacă el personal, soțul său, ascendenții ori descendenții lor, frații sau surorile și copiii acestora, afinii și persoanele devenite prin înfiere, potrivit legii, astfel de rude, precum și alte rude ale lui, sînt direct sau indirect interesate în proces;

2) dacă el este parte vătămată sau reprezentant al ei, parte civilă, parte civilmente responsabilă, soț sau rudă cu vreuna din aceste persoane ori cu reprezentantul lor, soț sau rudă cu persoana în privința căreia a fost intentat proces contravențional ori cu apărătorul acestuia;

3) dacă a participat în acest proces în calitate de martor, expert, specialist, interpret, traducător, apărător, reprezentant al părții vătămate, părții civile sau părții civilmente responsabile;

4) dacă a efectuat o cercetare sau un control administrativ al circumstanțelor cauzei sau a participat la adoptarea unei hotărîri referitoare la această cauză în orice alt organ obștesc sau de stat;

6) dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea agentul constatatator.

VII Examinarea declarației de abținere sau a cererii de recuzare

În cazul dacă există temeiuri de abținere ale agentului constatatator indicate în capitolul de mai sus, agentul constatatator va depune o declarație de abținere pe care o va expedia în adresa Cancelariei de Stat pentru examinare.

Pentru aceleași motive oricare dintre participanții la procesul contravențional (persoana în privința căreia a fost pornit procesul contravențional, victima și ceilalți participanți la proces prevăzuți la cartea a doua, titlul I, capitolul II art 384-392 CC) sunt în drept să declare recuzare agentului constatatator.

Agentul constatatator nu va adopta o decizie pe marginea procesului-contravențional (nu va întocmi procesul-verbal cu privire la contravenție) pînă la adoptarea unei decizii asupra abținerii ori a recuzării acestuia.

Conform art. 385 al. 7) Cod contravențional, examinarea declarațiilor de abținere ale agentului constatatator sau cerere de recuzare

a) depuse în privința agentului constatatator, are loc în termen de 2 zile lucrătoare de către conducătorul autorității publice în cadrul căreia activează acesta

(Cancelaria de Stat) sau, în cazul în care declarația de abținere sau cererea de recuzare este depusă la etapa examinării cauzei în instanța judecătorească, de către instanța judecătorească competentă să examineze cauza contravențională;

b) depuse în privința conducătorului autorității competente să soluționeze cauza contravențională, are loc în termen de 10 zile lucrătoare de către instanța de judecată în a cărei rază teritorială activează autoritatea respectivă.

Potrivit art. 385 al. 8) Cod contravențional, decizia conducătorul autorității publice în cadrul căreia activează acesta (Cancelaria de Stat) sau hotărîrea instanței asupra abținerii ori a recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.

VIII Libertatea de mărturisire împotriva sa

Persoana în privința căreia a fost pornit proces-contravențional (sau pe numele căreia se întocmește proces-verbal cu privire la comiterea contravenției este în drept să tacă și să nu facă nici o declarație, obligația de a dovedi că a avut loc o faptă contravențională și că persoana este vinovată de comiterea acestei contravenții revine în sarcina agentului constatatator care prin mijloacele de probă și procedura prevăzută de lege are obligația pozitivă de a dovedi vinovăția persoanei.

Potrivit art. 377 Cod contravențional (1) Nimeni nu poate fi silit să mărturisească împotriva sa ori împotriva rudelor sale apropiate, a soțului/soției, logodnicului/logodnicei sau să-și recunoască vinovăția. (2) Persoana căreia autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională îi propune să facă declarații demascatoare împotriva sa ori a rudelor sale apropiate, a soțului/soției, logodnicului/logodnicei este în drept să refuze de a face asemenea declarații și nu poate fi trasă la răspundere pentru aceasta.

IX Dreptul la apărare

Persoana în privința căreia este pornit procesul contravențional, este în drept să fie asistată de un avocat pe tot parcursul procesului contravențional. Încălcarea dreptului la apărare poate constitui un motiv de constatare cu nulitate a procesului contravențional.

Conform art. 378 al. 1) Cod contravențional, În procesul contravențional, autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională (agentul constatatator) este obligată să asigure părților și altor participanți la proces deplina exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prezentului cod.

Potrivit art. 378 al. 3) Cod contravențional, în momentul pornirii procesului contravențional (inclusiv în timpul întocmirii procesului verbal cu privire la contravenție), autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională (agentul constatatator) este obligată să aducă la cunoștința persoanei pasibile de răspundere contravențională dreptul ei de a fi asistată de un apărător.

În caz dacă persoana în privința căreia a fost intentat proces contravențional (inclusiv în privința căreia se întocmește proces-verbal cu privire la contravenție va comunica agentului constatatator că ea dorește să fie asistată de un avocat atât la efectuarea acțiunilor procesuale efectuate cu participarea acesteia (întocmirea procesului-verbal de examinare la fața locului, de examinare a obiectului, a procesului-verbal cu privire la contravenție), agentul constatatator va

oferi posibilitatea acestei persoane să beneficieze de acest drept. Va acorda acesteia un termen rezonabil pentru a-și angaja un avocat care să asiste în timpul întocmirii acțiunilor, actelor în pe numele sau cu participarea persoanei în privința căreia a fost pornit proces contravențional.

Conform art. 378 al. 3) Cod contravențional, pe parcursul procesului contravențional, părțile au dreptul să fie asistate de un apărător (avocat), inclusiv victim, martorul.

Potrivit Legii cu privire la avocatură, art. 329 Cod contravențional va fi admis în proces să reprezinte interesele participanților la proces, inclusiv a persoanei în privința căreia a fost pornit proces contravențional, doar avocatul care va prezenta agentului constatator că este admis în profesia de avocat (licența de avocat, legitimația de avocat) împreună cu mandatul avocatului.

X Limba în care se desfășoară procesul contravențional și dreptul la interpret.

În conformitate cu prevederile art. 378 Cod contravențional:

(1) Procesul contravențional se desfășoară în limba de stat.

(2) Persoana care nu posedă sau nu vorbește limba de stat are dreptul de a lua cunoștință de toate actele și materialele dosarului și de a vorbi în fața autorității competente să soluționeze cauza contravențională prin interpret.

(3) Procesul contravențional se poate desfășura în limba acceptată de majoritatea persoanelor care participă la proces. În acest caz, actele procesuale se întocmesc în mod obligatoriu și în limba de stat.

(4) Actele procesuale ale autorității competente să soluționeze cauza contravențională se înmânează persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, fiind traduse în limba pe care aceasta o cunoaște, în modul stabilit de prezentul cod.

În caz dacă persoana nu posedă limba în care se desfășoară procesul contravențional, obligația de a-i asigura un interpret îi revine agentului constatator.

Încălcarea dreptului la interpret, constituie încălcarea dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 Convenția CEDO și poate constitui temei de constatare cu nulitate a actelor procesuale întocmite în limba pe care persoana nu o posedă.

XI Dreptul de a nu fi urmărit sau sancționat de mai multe ori

Potrivit art. 380 Cod contravențional (1) Nimeni nu poate fi urmărit sau sancționat de mai multe ori pentru aceeași faptă. Reluarea procesului contravențional care a încetat poate avea loc doar în cazul descoperirii unor noi circumstanțe sau în cazul depistării unui viciu fundamental, care a afectat hotărîrea de încetare a procesului contravențional.

XII Citarea

În temeiul articolului 382 Cod contravențional:

(1) Citarea este o acțiune procedurală prin care autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională asigură prezentarea persoanei în fața sa pentru desfășurarea normală a procesului contravențional.

(2) Citarea se face prin invitație scrisă, care se înmânează de către autoritatea competentă sau se expediază prin poștă. Citarea se poate face și prin notă telefonică sau telegrafică, prin telefax, poștă electronică ori prin orice alt sistem de mesagerie electronică în cazul în care autoritatea dispune de mijloacele tehnice necesare pentru a dovedi că citația a fost primită.

(3) Citarea se face în așa fel ca persoana chemată să primească invitația cu cel puțin 5 zile înainte de data când ea trebuie să se prezinte în fața autorității respective.

(4) Persoana este obligată să se prezinte la data, ora și în locul indicate în citație. În cazul imposibilității de a se prezenta, persoana este obligată să informeze organul respectiv, indicând motivul.

(5) În cazul în care nu anunță autoritatea despre imposibilitatea de a se prezenta la data, ora și în locul indicate în citație ori în cazul în care nu se prezintă nemotivat, persoana poate fi supusă amenzii judiciare, în conformitate cu art. 201 din Codul de procedură penală, sau aducerii silite.

(6) Acțiunea procedurală de citare a persoanei în timpul procesului contravențional se efectuează în conformitate cu art.237–242 din Codul de procedură penală.

(7) Actele de procedură se comunică persoanei potrivit regulilor de citare.

Reieșind din prevederile expuse mai sus, urmează a se menționa că agenții constatatori vor efectua citarea participanților la proces (inclusiv persoana în privința căreia s-a intentat proces contravențional) prin una din formele prevăzute de art. 382 al. 2) Cod contravențional: citație expediată prin poștă cu aviz de recepție, prin notă telefonică sau telegrafică, prin telefax, poștă electronică ori prin orice alt sistem de mesagerie electronică.

În caz dacă participantul la proces (în deosebi persoana în privința căreia a fost pornit proces contravențional) a fost citat prin notă telefonică sau telegrafică, prin telefax, poștă electronică și nu se va prezenta în fața agentului constator pentru ziua la care a fost citat, având în vedere că utilizând una dintre aceste mijloace de citare nu va exista o confirmare plauzibilă că persoana a fost citată și că ea a cunoscut despre aceasta, se recomandă ca aceste persoane (în deosebi persoana în privința căreia a fost pornit proces contravențional) să fie citate în mod repetat prin poștă cu aviz de recepție și doar la primirea avizului de recepție a scrisorii cu semnătura persoanei în privința căreia a fost pornit proces contravențional, în privința acestei persoane să se aplice una din măsurile prevăzute la art. 382 al. 5) Cod contravențional.

Potrivit art. 440 al. 6) Cod contravențional, la solicitarea unor alți agenți constatatori, angajatul cu statut special al Ministerului Afacerilor Interne este obligat să le acorde ajutor la constatarea contravenției.

În privința persoanei pe numele căreia a fost pornit proces contravențional poate fi întocmit proces-verbal cu privire la comiterea contravenției prevăzute la art. 326¹ Cod contravențional dacă această persoană a fost citată legal de a se prezenta la agentul constator și dacă există confirmare (aviz de recepție cu semnătura persoanei în privința căreia a fost pornit proces contravențional) ce

denotă că persoana a fost informată despre intentarea procesului contravențional, sau că urmează să se fie prezent la întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenția comisă și a refuzat în mod deliberat. Întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție se va efectua în conformitate cu prevederile art 443 al. 6) Cod contravențional.

XIII Întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție.

În conformitate cu prevederile art. 442 al. 1) Cod contravențional, procesul-verbal cu privire la contravenție este un act prin care se individualizează fapta ilicită și se identifică făptuitorul. Procesul-verbal se încheie de agentul constatatator pe baza constatărilor personale și a probelor acumulate, în prezența făptuitorului sau în absența lui.

Potrivit articolului 443 Cod contravențional, procesul-verbal cu privire la contravenție va cuprinde:

- a) data (ziua, luna, anul), ora și locul încheierii;
- b) calitatea, numele și prenumele agentului constatatator, denumirea autorității pe care o reprezintă;
- c) numele, prenumele, domiciliul, ocupația persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, datele din buletinul ei de identitate;
- d) fapta contravențională, locul și timpul săvârșirii ei, circumstanțele cauzei care au importanță pentru stabilirea faptelor și consecințelor lor juridice, evaluarea eventualelor pagube cauzate de contravenție;

Urmează a se menționa că în rubrica din procesul – verbal cu privire la circumstanțele cauzei comiterii contravenției este importat a se individualiza fapta persoanei ce constituie contravenție spre exemplu:

- avînd calitate de ... (primar al .., consilier al ... etc.) a aprobat ... (care act normativ și din ce dată) a cărui proiect nu a fost publicat în vederea consultării publice prin ce a încălcat
- fiind persoană responsabilă de includerea în Registrul de stat al actelor locale, a actelor emise de ... (de indicat denumirea autorității administrației publice locale), inclusiv a proceselor verbale ale ședințelor consiliului local ... (de indicat denumirea consiliului local), a documentelor și informațiilor prevăzute de lege, a omis includerea în Registrul de stat al actelor locale ... (urmează a se specifica denumirea actului nr..., din ce dată ..., cine este emitentul actului ...; procesele verbale ale ședințelor consiliului local ... denumirea consiliului local, din ce dată ...; denumirea documentelor și informațiilor ... din ce dată ...) în termen de ... zile din momentul (adoptării, semnării ... de concretizat).
- a împiedicat accesul liber (cum) al .. (de indicat cine a fost împiedicat) la ședința consiliului local (de indicat care consiliul local) care a avut loc (la ce dată) în incinta (unde au avut loc ședințele consiliului local ...).
- a inclus la data de (...) în Registrul de stat al actelor locale ... (de indicat denumirea actului care a fost inclus ... din ce dată ... și cu ce număr ..., al cărui organ este actul) a cărui text diferă de textul actului ...

(denimirea actului și numărul acestuia ...) aprobat de ... (de indicat denumirea autorității care l-a aprobat) la data de

- fiind persoană responsabilă de includerea pe ordinea de zi a ședinței consiliului local ... raional ... (denumirea consiliului local sau raional) nu a inclus în ordinea de zi a ședinței consiliului local ... raional ... din ..(de indicat din ce dată sau din ce perioadă) notificarea oficiului teritorial ... al Cancelariei de stat din data de ... cu nr. ...

Faptele comise de persoana în privința căruia a fost întocmit procesul verbal cu privire la contravenție urmează a fi individualizate, cu indicarea acțiunilor comise, la ce data, în ce perioadă etc.

e) încadrarea juridică a faptei (se indică articolul și alineatul concret din codul contravențional care a fost încălcat) și indiciile calificative ale elementelor constitutive ale contravenției;

f) aducerea la cunoștința persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și a victimei a drepturilor și obligațiilor lor prevăzute la art.384 și 387;

g) obiecțiile și probele pe care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional le aduce în apărarea sa, precum și obiecțiile și probele victimei;

(3) În cazul în care persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional sau victima nu cunoaște limba procesului-verbal, se asigură asistența unui interpret/traducător, datele lui consemnându-se în procesul-verbal.

(4) În procesul-verbal se individualizează corpurile delictelor (se descriu forma, mărimea, culoarea, greutatea, alte caracteristici care permit individualizarea lor), indicându-se datele proprietarului și, după caz, măsurile luate pentru valorificarea sau conservarea lor.

(5) Procesul-verbal se semnează pe fiecare pagină de agentul constator, de persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și de victimă când există.

(6) Faptul absenței persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional ori al refuzului acesteia de a semna procesul-verbal se consemnează în procesul-verbal și se certifică prin semnătura cel puțin a unui martor, indicându-se și datele de identitate ale acestuia.

Se recomandă ca în situația când persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional nu este prezentă în momentul întocmirii procesului-verbal cu privire la contravenție, ori refuză de a semna procesul-verbal cu privire la contravenție, cel care în calitate de martor certifică prin semnătura sa lipsa sau refuzul persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional de a semna procesul-verbal cu privire la contravenție, să nu se afle în subordonare de serviciu cu agentul constator (șeful Oficiului teritorial al Cancelariei de Stat)

Potrivit Recomandării nr. 72 a Curții Supreme de Justiție ”Cu privire la recunoașterea colegului de serviciu al agentului constator în calitate de martor în procedura contravențională” se indică că o atenție aparte necesită a fi acordată

ipotezei în care calitatea de martor poate fi atribuită colegului de serviciu al agentului constatator, care nu are calitatea de agent constatator. În atare situație, asupra calității de martor va decide instanța de judecată, care examinând cauza contravențională are competența și obligația în fiecare caz concret să stabilească dacă persoana consemnată în procesul-verbal în calitate de martor, în situațiile prevăzute la art. 443 alin. (6) Cod contravențional, este dezinteresată în denaturarea unei fapte sau împrejurări, care ar putea contribui la aflarea adevărului în procesul contravențional.

(7) În procesul-verbal nu se admit rectificări, adăugiri, alte modificări. În cazul necesității unor astfel de acțiuni, se încheie un nou proces-verbal, în care se face consemnarea respectivă.

În caz dacă în procesul-verbal există rectificări, corectări, ștersături, inclusiv adăugiri după semnarea lui de către persoana în privința căruia s-a întocmit procesul-verbal, acest proces-verbal cu privire la contravenție conform art. 445 Cod contravențional poate fi anulat de către instanța de judecată.

(9) Partea rezolutivă a procesului-verbal va cuprinde decizia agentului constatator de remitere a cauzei în instanța de judecată, cu recomandarea, în toate cazurile, dacă consideră necesar, privind sancționarea sau privind încetarea procesului, indicându-se și termenul de contestare în instanța de judecată.

(12) În cazul deciziei de remitere a cauzei contravenționale spre examinare funcționarului abilitat din cadrul autorității din care face parte agentul constatator sau în instanța de judecată, agentul constatator transmite după competență procesul-verbal și materialele cauzei contravenționale.

(13) Copia de pe procesul-verbal se înmânează persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional și victimei la cerere. În cazul procesului-verbal încheiat în absența persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, copia de pe procesul-verbal se înmânează în modul prevăzut la art.382 alin.(6).

În caz dacă persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional nu a fost prezentă la întocmirea procesului verbal cu privire la contravenție sau a refuzat de a primi un exemplar al acestuia, copia de pe procesul-verbal va fi expediat în adresa acestuia prin poștă cu scrisoare recomandată.

XIV Încheierea procesului-verbal în cazul pluralității de contravenții

În conformitate cu prevederile art. 444 Cod contravențional, în cazul pluralității de contravenții săvârșite de aceeași persoană, constatate în același timp de același agent, a căror soluționare ține de competența aceluiasi organ, se încheie un singur proces-verbal.

XV Nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție

Potrivit art. 445 Cod contravențional, neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a datelor și faptelor indicate la art. 443 Cod contravențional are ca efect nulitatea acestuia.

XVI Temeiurile de încetare a procesului contravențional

Potrivit art. 441 Cod contravențional

(1) Procesul contravențional nu poate fi pornit, iar dacă a fost pornit, nu poate fi efectuat și va fi încetat în cazurile în care:

- a) nu există faptul contravenției;
 - b) se constată vreunul din temeiurile prevăzute la art.3 alin.(3), art.4 alin.(3), art.20–31;
 - c) persoana presupusă a fi făptuitor a decedat, cu excepția cazului de reabilitare a acesteia;
 - d) pentru același fapt și privitor la aceeași persoană există o decizie/hotărâre definitivă;
 - e) pentru același fapt este pornită urmărire penală;
 - f) nu este identificat făptuitorul, iar termenul prescripției tragerii la răspundere contravențională a expirat;
- (2) Încetarea procesului contravențional determină repunerea în drepturi a persoanei în a cărei privință a fost pornit.

XVII Prescripția atragerii la răspundere contravențională

Potrivit art. 30 din Codul contravențional, prescripția înlătură răspunderea contravențională. Termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este de un an.

Cu toate acestea urmează a se menționa că potrivit art. 446 Cod contravențional, Articolul 446 al. 2 lit. a) Cod contravențional, chiar și la expirarea termenului de prescripție agentul constatatator va încheia proces-verbal cu privire la contravenție și-l va expedia în instanța de fond, pe motiv că potrivit art. 415¹ al. 3) Cod contravențional, examinarea contravențiilor prevăzute la art. 326¹ și aplicarea sancțiunii prevăzute la acest articol țin de competența instanței de judecată.

XVIII Remiterea materialelor către procuror, către ofițerul de urmărire penală

Potrivit art. 424 Cod contravențional, dacă, în procesul examinării cauzei contravenționale, se constată că încălcarea conține elementele constitutive ale infracțiunii, agentul constatatator remite materialele procurorului sau ofițerului de urmărire penală, după competență.

Spre exemplu dacă se va constata că actele emise de autoritățile competente au fost ulterior modificate prin falsificare și există indicii unei infracțiuni de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de servicii prevăzute de art 328 Cod penal, fals în acte publice prevăzută de art. 332 Cod penal, agentul constatatator fără a întocmi proces-verbal cu privire la comiterea infracțiunii va expedia materialele acumulate în adresa organului competent pentru examinare acestor fapte dacă a fost sau nu comisă o infracțiune.

XIX Evidența proceselor verbale cu privire la contravenție

În conformitate cu art. 442 al. 2) și 3) Cod contravențional, în cel mult 24 de ore de la data încheierii, procesul-verbal cu privire la contravenție se înscrie într-un registru de evidență în ordinea încheierii și depunerii lui la autoritatea din

care face parte agentul constator. Conținutul Registrului de evidență a proceselor-verbale cu privire la contravenții și modul de ținere a acestuia se aprobă de către Guvern și sînt obligatorii pentru toate autoritățile din care fac parte agenții constatori.

XX Transmiterea materialelor contravenționale în instanța de judecată.

După întocmirea și înregistrarea proceselor-verbale cu privire la comiterea contravențiilor prevăzute la art. 326¹ Cod contravențional în Registrului de evidență a proceselor-verbale cu privire la contravenții a oficiului teritorial al Cancelariei de Stat, în conformitate cu prevederile art. 415¹ al. 3) Cod contravențional, procesele –verbale cu privire la contravenție împreună cu probele anexate prin scrisoare de însoțire vor fi expediate în instanța de judecată conform competențelor teritoriale.

Potrivit art. 393 al. 2) Cod contravențional, cauzele cauzele contravenționale vor fi expediate în instanța de judecată în a cărei rază teritorială a fost săvîrșită contravenția. În cazul contravenției continue sau prelungite, cauza se soluționează de către autoritatea în a cărei rază teritorială s-a consumat ori a fost curmată contravenția.

Conform art. 394 al. 1¹) Cod contravențional, în cazul în care autoritatea competentă nu are subdiviziuni teritoriale, prin derogare de la art. 393 alin. (2), cauza contravențională se judecă de către instanța de judecată de la locul unde își are sediul autoritatea al cărei reprezentant este agentul constator.

XXI Participarea agentului constator în instanța de judecată

Potrivit art. 455 al. 2) Cod contravențional, prezența agentului constator la ședința de judecare a cauzei contravenționale este obligatorie. Absența agentului constator citat în conformitate cu legislația, fără motiv întemeiat și fără înștiințarea prealabilă a instanței, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale și permite aplicarea acestuia a unei amenzi judiciare de către instanța de judecată, în conformitate cu art. 201 din Codul de procedură penală.

Se recomandă agenților constatori, în caz de imposibilitate de a participa în instanța de judecată de a expedia în adresa instanței de judecată care examinează cauza contravențională o cerere de examinare a acesteia în lipsa agentului constator, sau emițerea unei dispoziții prin care să împuternicească participarea în ședința de judecată a unui angajat al oficiului teritorial.

XXII Contestarea cu recurs a deciziilor instanțelor de fond.

În caz de adoptare a unei hotărîri de judecată contrară prevederilor legii, agenții constatori vor contesta cu recurs hotărîrile instanțelor de fond în temeiurile și în ordinea prevăzută de art. 465-469 Cod contravențional în termen de 15 zile de la data pronunțării hotărîrii judecătorești sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de judecare a cauzei contravenționale, de la data înmînării copiei de pe hotărîrea judecătorească, în condițiile art. 463 alin. (1) Cod contravențional.

XXIII Judecarea în instanța de recurs

Judecarea cauzei contravenționale cu recurs are loc în conformitate cu prevederile art. 471-474 Cod contravențional.

XXIV Aplicabilitatea prezentei directive

Prezenta directivă are caracter de recomandare și familiarizare a agenților constataitori, agenții constataitori (șefii oficiilor teritoriale) la constatarea existenței sau inexistenței contravenției prevăzute de art. 326¹ Cod contravențional se vor conduce de prevederile Constituției, Codului contravențional, Codului de procedură penală în cazurile expres prevăzute de Codul contravențional, precum și normele dreptului internațional, tratatele internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

Anexa nr. 1.

Proces-Verbal de autosesizare și începerea procesului contravențional

—

(Locul întocmirii)

(data întocmirii)

ora__ și __ min

Reprezentantul organului de constatare al Cancelariei de Stat în persoana
șefului oficiului teritorial _____,
(denumirea deplină) (numele, prenumele șefului oficiului)

în localul _____
(denumirea localului unde se întocmește procesul verbal)

respectînd condițiile stabilite de 374 al. 2¹), al. (3), art. 425 al. 7) din Codul
contravențional, inclusiv dispozițiile articolelor 260, 265 al. 3) Cod de procedură
penală am întocmit prezentul proces-verbal în care am constatat următoarele
circumstanțe:

(se descriu circumstanțele și faptele constatate)

din care rezultă o bănuială rezonabilă că a fost comisă o faptă contravențională prevăzută la art. 326¹ Cod contravențional și se impune începerea procesului contravențional pe acest fapt.

Agent constator,

Șeful oficiului teritorial _____,
(denumirea deplină)

(numele, prenumele șefului oficiului)

(semnătura)